

RÚSDREKKA

Byggja á gomul ráð sum eru gjørd í 1991

Miðalbrúkið skal niður – so lækkar misbrúkið eisini

Árni Gregersen

Í 1991 gjørdi Rúsdrekka- og Narkotikaráðið eitt álit, sum rúsevnispolitikkurin í stóran mun er bygdur á síðani tá.

Tað var í hesum tilmælinum at uppskotið um eina einkarsølu kom, sum við sín- um prísolitikki skuldi virka til at tálma rúsdrekkánýtsl- una í Føroyum.

Har var eisini mælt til at styrkja tey fyrirbyrgjandi tiltøkini, sum serliga vóru vend móti ungum og barna- konum. Eisini var mælt til at styrka um viðgerðartilboðini fyrir rúsdrekkamisnýtarar.

Síðani 1991 hava Rúsdrekka- og Narkotikaráðið og seinni Fyrirbyrgingarráðið og Fólkaheilsuráðið bygt síni tilmæli um rúsdrekka á, hvussu stór miðalnýtslan hevur verið í Føroyum.

Við støði í álitinum frá 1991 hevur Fólkaheilsuráðið ásett sum mark, at miðal- nýtslan helst ikki skuldi vera yvir sjey litrar av reinum alkoholi fyrir hvønn íbúgva 15 ár og eldri í Føroyum.

Skorið út í papp, so hevur ráðið mælt til tálmandi átøk, um miðalnýtslan var oman fyrir sjey litrar, eitt nú við amboðum sum prisi og/ella útsølustøðum.

Einkarsøla var sett á stovn

Uppgávan hjá einkarsølum er einföld, men avbjóðandi. Einkarsølan stendur fyrir

at selja rúsdrekka og hevur samstundis eina samfelags- uppgávu at tálma nýtsluni av rúsdrekka.

Sostatt virka einkarsølu í krossøkinum millum at reka virksemini sít á ein slík- an hátt, at bæði krøvini frá viðskiftafólkunum um vørur og tænaður og krøvini frá myndugleikunum um at tálma rúsdrekkánýtsluni, verða rokkin.

Kanningar benda á, at undirtøkan fyrir einkarsølu- skipan í Føroyum er á eini leið, men skipanin hevur ikki stuðul millum øll.

Gallup-kanningar, sum Rúsdrekkasøla Landsins hevur latið gjørt í august og í november 2013, vísa, at um- leið helmingurin av teimum spurdu siga seg vera nøgd ella sera væl nøgd við verandi skipan við einkarsølu. Í kanningini frá august 2013 svaraðu 41 prosent, at tey vóru ónøgd ella sera ónøgd við einkarsøluskipanina.

Í november varð úrsliðið, at 31 prosent vóru ónøgd ella sera ónøgd við verandi skip- an.

Rúsdrekkaskipanin hevur eina torføra uppgávu, tí hon skal bæði hvíla í sær sjálvum og geva avlop, umframt at hon eisini hevur til endamál at selja sum minst – ella sagt við øðrum orðum, so skal rúsdrekkasølan eisini tálma nýtsluni.

Bólkurin, sum gjørdi álitid um rúsdrekka, heldur ikki at

Hesi gjørdi álitid

Verkætlanarbólkur

- Fróði Jacobsen, Heilsumálaráðið, verkætlanarleiðari
- Katrin Gaard, Heilsumálaráðið

Tilvísingarbólkur

- Jenny Lydersen, Mentamálaráðið
- Heri Petersen, Almennamálaráðið
- Jóanna Djurhuus, Vinnumálaráðið
- Petur Alberg Lamhauge, Figgjarmálaráðið

Stýringsbólkur

- Turid Arge, Heilsumálaráðið, forkvinna
- Jan Simonsen, Heilsumálaráðið
- Bjørgfríð Ludvíg, Vinnumálaráðið Fakligur ráðgevi
- Pál Weihe, adjungeraður professari, Megindeild fyrir náttúruvísindi og heilsumvísindi, Fróðskaparsetur Føroya

søla av rúsdrekka skal fara út í vanligu handlarnar, men mælir til:

Einkarsøluskipanin varð- veitast og mennast.

Rúsdrekkasøla Landsins er krummtappurin í einum tálmandi rúsdrekkapolitikki, sum hevur til endamáls at minka um skaðiliga avleið- ingarnar av rúsdrekkánýtslu, og eigur söluskipanin at verða varðveitt. Neyðugt er, at Rúsdrekkasølan áhald- andi tillagar seg í mun til dagsins krøv og tørv, og tí eigur hon at fáa friari karm- ar at virka undir.

Rúsdrekkasølan fram- haldandi landsstovnur

Játtanar- og figgjarlógar- skipan landsins verður mett

verða arbeitt fyrir at skipa Rúsdrekkasøluna sum lands- stovn leysur av hesum skip- anum.

Avlopskravið stríkast

Mælt verður til at avtaka avlopskravið, tí tað stríðir móti endamálinum at tálma nýtsluni av rúsdrekka.

Í álitinum, sum arbeids- bólkurin gjørdi, eru fleiri onnur átøk, sum mælt verð- ur til at gera. Millum annað verður mælt til, at bæði aldursmark og rúsdrekka- koyring eiga at handhevdast hart. Lágt promillumark í ferðsluni sær út til at geva beinleiðis úrslit, tá ið hugt verður eftir talinum av deyð- um í ferðsluni.

Talið av deyðum í ferðsl- uni var sera høgt áðrenn 1990, men síðani er hetta tal minkað munandi.

Tað eru eru als ikki eins nógvar álvarsligar ferðslu- vanlukkur í Føroyum í dag

sum í áttatiárunum.

Nógv átøk eru gjørd í tíðarskeiðinum fyrir at bøta um støðuna, og ikki minst tykist hugburðurin millum fólk at vera broyttur.

Trygdarbelti, betri vegir og sterkari eftirlit eru mill- um virknastu átøkini í hesum høpi. Hinvegin var gongdin árinum 2000-2006 ikki eins bjørt, tá ið talan var um vanlukkur orsakaðar av rús- drekka.

Sæð í samhangi, so er lágt promillumark í ferðsluni virknasta átak fyrir at minka um vanlukkur. Í Føroyum er promillumarkið 0,2.

– Vert er tó at leggja aftrat, at jaligi virknasturin av at seta promillumørkini niður síggjast bert aftur, um reglan verður handhevdad. Besti máttin at handhevdja ásetingina er við at steðga tilvildarligum bilførarum og lata teir blása í alkohol- mátarar, skrivar bólkurin.

Her er rætta Turið Arge

Í blaðnum seinast høvdu vit eina mynd av tí, sum vit hildu vera aðalstjóran í heilsumálaráðnum. Tað var skeivt.

Her er Turið Arge, aðalstjóri. Haldið okkum til góðar

Blaðm.

